

YTTRANDE
12 december 2013
Dnr. 6-38-13

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss av promemoria med regeringens förslag till övergångslösning för att undanröja tröskeffekter vid nätanslutning

SAMMANFATTNING

I Näringsdepartementets promemoria presenteras ett förslag som syftar till att avhjälpa så kallade tröskeffekter. Dessa effekter kan förhindra att ny förnybar elproduktion kommer in på elmarknaden. Konjunkturinstitutet anser att de samhällsekonomiska aspekterna överlag är noggrant beaktade i förslaget. Näringsdepartementets förslag kan betraktas som ett sätt att definiera vem som äger rättigheter och skyldigheter förknippade med nätförstärkningar. Emellertid finns det några svårigheter med förslaget. Förslaget kan innebära att förnybarhetsmålet nås till en lägre kostnad för samhället men kan samtidigt medföra att det blir svårare att minska energianvändningen. Vidare är det oklart vilka samhällsekonomiska kriterier som ska ha företräde vid val av områden och projekt. Detta kan skapa en otydlighet kring vilka projekt och områden som ska prioriteras framför andra.

KONJUNKTURINSTITUTETS KOMMENTARER

- Överlag är de samhällsekonomiska aspekterna noggrant beaktade i förslaget. Att Svenska kraftnät, som har ett övergripande nationellt ansvar för stamnätet, även här ges ett huvudansvar, ökar förutsättningen för att ett helhetsperspektiv tillämpas på elmarknaden.
- Om förslaget styr rätt och får den av utredningen framförda effekten kan priset på elcertifikat bli lägre vilket sänker den totala kostnaden för elcertifikatsystemet.
- Emellertid, om priset på elcertifikat minskar, blir priset på el billigare vilket ökar efterfrågan på el. Därmed kan andra prioriteringar - såsom att minska energianvändningen - bli svårare att uppfylla.
- Näringsdepartementet skriver också att förslaget förbättrar möjligheten till en rationell *utbyggnad* av förnybar elproduktion. Viktigt i sammanhanget är att tydliggöra att efterfrågan på elcertifikat framförallt bestäms av kvotplikten. Detta innebär att förslaget till största del kan antas påverka priset och till liten del mängden förnybar el utöver det som elcertifikatsystemet är satt att uppbringa.
- Huruvida avhjälpan av tröskeffekter ska ha företräde framför andra alternativa prioriteringar bör beror på centrala marknadsmisslyckanden. Eftersom marknadsmisslyckanden förekommer på många marknader måste en avvägning göras av vilka som är mest prioriterade att avhjälpa.

- I det här fallet förekommer ett marknadsmisslyckande eftersom nätförstärkningar har karaktären av en kollektiv vara. I dagsläget saknar nätförstärkningar väldefinierade äganderätter och så länge det finns ledig kapacitet kan nya elproducenter nyttja en nätförstärkning och varken en elproducent eller ett nätföretag kan neka andra elproducenter att ansluta sig till det förstärkta nätet - trots att dessa inte varit med och finansierat det. Näringsdepartementets förslag kan betraktas som ett sätt att definiera äganderätter och således vem som äger rättigheter och skyldigheter förknippade med nätförstärkningar.
- Det finns några svårigheter med förslaget. Förslaget innebär att regionnätägarna ansvarar för att till Svenska kraftnät föreslå lämpliga områden och projekt. Ett av kraven är att "[d]en samhällsekonomiska effektiviteten ska beaktas särskilt vid val av områden och elproduktionsanläggningar". Att beräkna, framförallt, miljönyttor är dock en välkänd svårighet.
- Områden och projekt ska alltså väljas ut med hänsyn tagen till om de "ger ett samhällsekonomiskt mervärde". Utredningen skriver i direkt anslutning: "Kostnader i nätutbyggnad som ger sådana nyttovärden har fördelen att de direkt kan internaliseras genom överföringsavgiften och faller därmed utanför ramen av detta förslag. Exempel på sådana nyttovärden är bidrag till ökad överföringskapacitet i stamnätet, regionalt eller nationellt bidrag till ökad driftsäkerhet eller försörjningstrygghet." En sådan formulering bör skapa en otydlighet avseende vilka kostnader som ska internaliseras via överföringsavgiften och vilken kostnad som ska anses vara specifikt knuten till den enskilda producenten (den så kallade "kunds specifika delen av nätförstärkningskostnaden").
- I promemorian skrivs också: "[h]uvudkriteriet för förslaget är att stödja nätutbyggnad i de områden som ger mest förnybar energi för nätförstärkningskostnaden." Enligt den här formuleringen förefaller det som att kostnadseffektivitetsperspektivet ska gälla vid val av område. Medan det i andra delar av promemorian står att "[d]en samhällsekonomiska effektiviteten ska beaktas" vid valet. De projekt som ger mest förnybar energi för pengarna behöver inte sammanfalla med de projekt som är mest samhällsekonomiskt effektiva eftersom de externa effekter som olika projektet medför varierar mellan olika energislag och olika områden.
- Såsom Näringsdepartementet konstaterar kommer vissa projekt att prioriteras framför andra. I detta fall finns en risk för att företagen (elproducenterna) har ett informationsövertag gentemot beslutande aktör (Svenska kraftnät). Därmed riskerar vissa projekt, vilka är företagsekonomiskt lönsamma, får finansiering (trots att de hade kommit till stånd oavsett).

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Mats Dillén. Föredragande har varit Anna Mansikkasalo.

Mats Dillén

Anna Mansikkasalo